

Θεατρικὲς πρῶτες

«Προανάκρισις»

(5 πράξεις)

τῶν Μάξ "Άλσπεργκ καὶ "Όττο "Έσσε)

θέατρο «Ρέξ»— θίασος Μαρίκας Κοτοπούλη

«Καρολίνα»

(τοῦ Σόμερσετ Μῶμ, 3 πράξεις)

Θίασος — θέατρο ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗ

Κριτικὸ σημείωμα τοῦ κ. ΠΟΛ. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗ

Ἡ «Προανάκρισις» ποὺ διεδέχθη τὸν «Ἐπιθεωρητὴ Γκρέυ» στὸ θέατρο «Ρέξ» εἶνε ἓνα ἔργο κοινωνικοῦ μᾶλλον περιεχομένου μετὰ τὴν πρωτοτυπίαν (τὴν ὑπογραμμισμένην εἰς τὸ δημοσιευόμενον εἰς τὸ πρόγραμμα ἄρθρον τοῦ «μεταφραστῆ» — ὅπως, μετριοφρόνως κρυπτόμενος, ὑπογράφεται ὁ κ. Δημήτρης Μυράτ ποὺ μετέφρασε ἀλλὰ καὶ «έσκηνοθέτησε» τὸ ἔργον αὐτό) ὅτι τὸ ἔργον εἶνε προῖον συνεργασίας ἑνὸς θεατρικοῦ συγγραφέως, τοῦ "Έσσε καὶ ἑνὸς μεγάλου δικηγόρου, τοῦ "Άλσπεργκ.

Μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ χαρακτηρίσῃ «ἀστυνομικὸ» τὸ ἔργο αὐτό, κατὰ τοῦτο : "Ότι ὁ μῦθος του εἶνε ἡ μυστηριώδης δολοφονία μιᾶς νέας εὐκόλου ἠθικῆς καὶ ἡ ἀνάκρισις διὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἐνόχου.

"Ένας φοιτητῆς, φίλος τῆς, ὁ Φρίτς Μπρέντ (Δ. Μυράτ) κατηγορεῖται ὡς ἐνοχος. Αὐτὸς εἶχε κλειδιά τοῦ σπιτιοῦ καὶ τοῦ διαμερίσματος. Αὐτὸς, τὸ ἀπόγευμα τῆς νύκτας ποὺ ἔγινε ὁ φόνος, πῆγε στὸ σπίτι τοῦ θύματος μετὰ τὸ ὅποιον εἶχε ἓνα καυγᾶ. Αὐτὸς ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν φονευθεῖσαν, ποὺ ἀντίθετα, ξέρουσα κάποιον μυστικὸν του, τὸν ἐξεδίαιζε νὰ φύγῃ μαζί τῆς στὸ ἐξωτερικόν. "Όλοι αἱ ἐνδείξεις εἶνε ἐναντίον τοῦ νεαροῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ὅμως ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔργου ὁ θεατῆς ξέρει : "Ότι εἶνε ἐρωτευμένος μετὰ τὴν Γκέρτα Βίντερ (Ρίτα Μυράτ) κόρη ἑνὸς διακεκριμένου ἀνωτέρου δικαστικοῦ, ἀνακριτοῦ ἀποστεωμένου εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς σημασίας τοῦ καθηκόντος του. Ὁ ἀνακριτῆς αὐτὸς εἶνε βαθεῖα ποτισμένος μετὰ τὴ θλιβερωτάτη πνευματικὴ κατάστασι πολλῶν δικαστῶν, οἱ ὅποιοι ὡς ἀνακριταί, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν εἶνε μᾶλλον : Εἰσαγγελεῖς παρὰ ἀνακριταί. Κατηγοροὶ καὶ ὄχι ἀμερόληπτοι ἐρευνηταί πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας.

Πατέρας καὶ οἰκογενειάρχης αὐ-

στηρότατος ὁ Κάνρατ Βίντερ (κ. Γιώργος Παππάς) ὁ ἀνακριτῆς αὐτός, ἀποτελεῖ διὰ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του ἓνα εἶδος κυρίου τοῦ ὁποίου δὲν συζητοῦνται αἱ γνώμες. Εἶνε ὁ τύπος τοῦ τρομεροῦ δικαστοῦ. Ἡ κόρη του ἐξομολογεῖται στὸν ἀδελφόν τῆς τὸ αἴσθημά τῆς γιὰ τὸ Φρίτς Μπρέντ καὶ ὁ τελευταῖος παρακαλεῖ τὸν ἀδελφόν τῆς ἀγαπημένης του νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ξεμπλέξῃ ἀπὸ τὴ φιλενάδα του. Ὁ συμφοιτητῆς του Βάλντερ Βίντερ (Λυκούργος Καλλέργης) ὁ γυιὸς τοῦ δικαστοῦ, μετὰ ἰδέες ἐντελῶς διαφορετικὰς ἀπὸ τῆς τοῦ πατέρα του γιὰ τὴ δικαιοσύνη γενικὰ καὶ τὴν ἀνακριτικὴν νοστοροπία τοῦ γεννητόρου του εἰδικώτερα, ἀναλαμβάνει νὰ πάῃ στὴν εὐκόλη κυρία τῆς νύχτας, γιὰ τὴν ἕως τότε πρέπει νὰ θρεθῆ καὶ ποὺ ἀλλοῦ. Θᾶβρη τὰ κλειδιά τοῦ σπιτιοῦ τῆς κυρίας στὴ σκάλα, κάπου, σ' ἓνα συμφωνημένον μέρος ποὺ θὰ ἔχῃ φροντίσει νὰ τὰ ἔχῃ ἀφήσει ὁ φίλος του. Ὁ νεαρὸς ὅμως δὲν πηγαίνει στὸ ραντεβου αὐτό, διότι περνᾶ τὴ νύχτα του «μετὰ μίαν κόρη καλοῦ σπιτιοῦ». Ὁπωσδήποτε τὴν ἄλλη μέρα ἡ ἐρωμένη τοῦ Φρίτς δρῖσκειται σκοτωμένη διὰ στραγγαλισμοῦ. Στὸ σπίτι δρῖσκονται ἄθικτα λίγα μάρκα καὶ τὰ μπιζού τῆς. Ἡ προανάκρισις τῆς ἀστυνομίας ἀποκλείει ὡς ἐκ τούτου τὴν ληστείαν ὡς ἐλατήριον τοῦ ἐγκλήματος ὅταν συλλέγῃ τὰ πρῶτα στοιχεῖα, ὁ ἀνακριτῆς δὲ ἐπὶ τῆ βάσει αὐτῶν συλλαμβάνει τὸν Φρίτς. Ὁ συλληφθεὶς ὅμως ἀρνεῖται νὰ πῆ τί ἔγιναν τὰ κλειδιά. Στὴν ἀρχὴ λέγει ὅτι σὲ κάποιον τάβακε. Δὲν τὸν κατονομάζει ὅμως τὸν κάποιον αὐτόν. Νομίζει πῶς ὁ γυιὸς τοῦ ἀνακριτοῦ — σ' αὐτὸν εἶχε δώσει τὰ κλειδιά — παραφερθεῖς ἴσως ἀπὸ ἀρνήσιν τῆς σταντέζας νὰ λογικευθῆ, πιθανὸν νὰ τὴ σκότωσε. Δὲν θέλει νὰ προδώσῃ τὸν ἀδελφόν τῆς ἀγαπημένης του

(Συνέχεια στὴν ἄρ. σελίδα)

(Συνέχεια από την 1η σελίδα)
Γκέρτας έστω κι' αν πρόκειται να κινδυνεύσει το δικό του κεφάλι. 'Επί τέλους, χάρις εις την παρέμβασιν ενός αγαθοῦ ~, κοντάκου γείτονα τῆς φονευσείας, του 'Ανατόλ Σέρ (ὁ κ. Α. Λαιμός απέδωκε τὸν τόσον ἐνδιαφέροντα αὐτὸν ρόλον ἀμίμητα) ἡ ἀλήθεια τελικῶς ἀποκαλύπτεται. 'Ο ἀνακριτὴς πού χάρις στὴν ἀνακριτικὴν του προκατάληψιν παρ' ὀλίγον νὰ ἔστελνε στὸ ἐδῶλιον καὶ στὴ λαιμητόμο, συνεπῶς, πιθανώτατα, ἕνα ἀθῶον, καταλαβαίνει ὅτι ἡ Δικαιοσύνη εἶνε ἡ πρώτη δεινοπαθοῦσα ἀπὸ τέτοιου εἴδους ἀνακριτικῆς νοοτροπίης.

Τὸ ἔργο μὲ τὴν ἀστυνομικὴν ὑφῆς εὐτὴ ὑπόθεσιν, ἔχει μ' ὅλα ταῦτα γενικώτερον περιεχόμενον. Δίνει—καὶ τοὺς δίνει ἄρκετὰ καλὰ—τύπους καὶ ἐξετάζει καταστάσεις μὲ ἀληθινὰ δραματικὸν ἐνδιαφέρον.

Εἶνε — ἂν τὸ πῆ κανεὶς ἀστυνομικὸν — τὸ ἀναντίρρητα καλλίτερον τοῦ εἴδους ἀπὸ τῆς ἑπόψεως ὅτι ἀποτελεῖ

καλοβαλμένον πινάκα ἡθῶν καὶ χαρακτήρων κάποιου ὠρισμένου κοινωνικοῦ τομέως. 'Ανεβράσθηκε πολὺ καλὰ ἀπὸ τὸν κ. Μυράτ (ἡ κυρία Κοτοπούλη ἐνεκαίνιασε τὸ σύστημα ν' ἀναθέτη εἰς τοὺς ἡθοποιούς τῆς ν' ἀνεβάξουν, καθεὶς μὲ τὴ σειρά του ἔργα, καὶ ὁ κ. Γ. Παπᾶς μὲ τὸν «'Επιθεωρητὴ Γκρέυ» ἔκαμε τὴν ἀρχὴν). Καὶ ἐπαίχθηκε ἀκόμη καλλίτερα. 'Ο κ. Παπᾶς ὡς ἀνακριτὴς, ὁ κ. Γιαννίδης ὡς γέρονς συνήγορος γεμάτος πείρα, καλωσύνη, ἀνθρωπινότητα. 'Ο κ. Μυράτ ὡς Φρίτς, ἦταν ἄψογος. Τὸ ἴδιον καὶ αἱ κυρίαί Ρίτα Μυράτ ὡς κόρη καὶ Χαλκούση ὡς σύζυγος τοῦ ἀνακριτοῦ, Κοκόλα παραδοῦς λεύτρα, ἀληθινὰ περίφημη. 'Η δις Βολανάκη (Μελίτα Τσίρ συνάδελφος τῆς δολοφονηθείσης) εἰς τὸν ἐπεισοδιακὸν τῆς ρολάκο ἐνεφάνισε μίαν ἐντελῶς «τυπικὴν» τῆς γυναίκας τοῦ εἴδους πού ἠθελε νὰ δώσῃ, μάσκα. 'Η κυρία Λώρη ἐπίσης πολὺ καλὴ. Οἱ ἄλλοι καλλιτέχναι, οἱ ὅποιοι ἠρμήνευσαν τοὺς δευτερεύοντας καὶ ἐπεισοδιακοὺς ρόλους (ἀστυνομικοὶ κτλ.) ὅ,τι ἔπρεπε. Τὸ ἴ-

διο ὡς θυρωρὸς Κάρλ Τσίλκε (ὁ πραγματικὸς δολοφόνος) ὁ κ. Π. Ζερβός. Πρέπει ξεχωριστὰ ν' ἀναφέρω τὴν ἐντελῶς ἰδιαίτη ἐπιτυχίαν τοῦ κ. Λεμού (εἰς τὸ ρόλον τοῦ γέρον Σέρ γιὰ τὸν ὁποῖον μίλησα ἤδη) πρὸ πάντων ὅμως τοῦ κ. Αὐδῆ εἰς τὸ ρόλον ἐνὸς ντιζερκαμπαρέ. Βέβαια ὁ ρόλος ἦτο λιγάκι «ἀθανταδόρικος». Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐλαττώνει διόλου τὴν ἀξίαν τῆς ἐρμηνείας τοῦ κ. Αὐδῆ, ὁ ὁποῖος πραγματικὰ χάρισε εἰς τὴν σάλα στιγμῆς πολὺ, πολὺ εὐχάριστος. 'Ἦτο ἀμίμητος. Κόσμος στὴν «πρώτη» μᾶλλον λίγος. Οἱ Ἄθηναῖοι τὸ καλοκαίρι προτιμοῦν νὰ ψήνωνται σὲ μίαν ὑπαίθριον μάντρα ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦν, φαίνεται, ν' ἀποφασίσουν νὰ πάνε σὲ θέατρο κλειστὸ ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ εἶνε τὸ «Ρέξ» μὲ τὴν πραγματικὴν δροσερώτατὴν του ἀτμόσφαιραν καὶ τὴν περιφήμην του αἴθουσαν. Πάντως τὸ κοινὸν τῆς «πρώτης» ἐχειροκρότησε μὲ πολὺ κέφι καὶ τὰ σχολία του στὴν ἔξοδο ἦταν ἀληθινὰ ἐνθουσιώδη διὰ τὸ ἔργον καὶ τὸ παίξιμον.